(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

मुंबई उच्च न्यायालय

नागपूर खंडपीठ , नागपूर

रिट याचिका क्र. ५०४७/२०१९

नवनीत पुत्र रामचंद्र टोटला,

वय ४८ वर्षे, कामधंदा- व्यवसाय ,

राहणार मामा ऑटोमोबाईल्स जवळ,

जय स्तंभ चौक, चंदूर बाजार रोड, मोर्शी,

जिल्हा-अमरावती. ... **याचिकाकर्ता**

विरुद्ध

पाटील पटवारी सरय संस्थान,

नोंदणीकृत सार्वजनिक न्यास

ज्याचा नोंदणी क्र. ई-५९ , अमरावती,

तर्फे त्याचे विश्वस्त श्री भास्करराव उर्फ बबनराव शेषराव धोटे (पाटील),

वय सुमारे ७५ वर्षे, राहणार पाटील पटवारी संस्थान जवळ ,

जय स्तंभ चौक, मोर्शी, तालुका मोर्शी, जिल्हा-अमरावती. **...उत्तरवादी**

श्री. सी. बी. धर्माधिकारी, याचिकाकर्त्याचे वकील.

श्री. टी. एस. देढे , उत्तरवादीचे वकील.

न्यायमंच : न्यायमूर्ति अभय जे. मंत्री.

न्यायनिर्णय राखून ठेवल्याचा दिनांक : १३-११-२०२४

न्यायनिर्णय अधिघोषीत केल्याचा दिनांक : ०७-०१-२०२५

न्यायनिर्णय :

ऐकून घेतले. **न्यादेश .** पक्षकारांच्या विद्वान वकिलांच्या संमतीने शेवटी सुनावणी झाली.

२ . आर. डी. क्रमांक ४७/२०१३ मधील प्रदर्श ४२ आणि ५५ खालील विद्वान दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर (थोडक्यात-"सी. जे. जे. डी".) यांनी पारित केलेल्या दिनांक १८-०४-२०१९ रोजीच्या आदेशामुळे याचिकाकर्ते व्यथित झाले आहे , ज्यामध्ये आक्षेप (प्रदर्श क्र ४२) आणि याचकाकर्त्यांनी दाखल केलेल्या आयुक्तांच्या नियुक्तीच्या अर्जाला (प्रदर्श क्र ५५) फेटाळण्यात आल्याने, त्यांनी ही याचिका दाखल केली आहे.

३ . थोडक्यात, तथ्ये खालीलप्रमाणे आहेतः

(ए) उत्तरवादी/मूळ वादीने भाडेकरू देवीदास शेषराव उमाळे यांच्याविरुद्ध दाव्यातील भूखंडाचा कब्जा परत मिळविण्यासाठी आणि भाड्याची थकबाकी वसूल करण्यासाठी दावा दाखल केला. खटला एकतर्फी चालविण्यात आला आणि त्यानुसार, दिनांक ०१-०१-२०१३ रोजी , एकतर्फी हुकूमनामा पारित करण्यात आला.

(बी) हुकूमनाम्याच्या अनुषंगाने, उत्तरवादीने विद्वान न्यायचौकशी न्यायालयासमोर अंमलबजावणीची कार्यवाही दाखल केली होती. उक्त अंमलबजावणीची कार्यवाही प्रलंबित असताना, दिनांक २३-१२-२०१६ रोजी, याचिकाकर्ते/आक्षेपक यांनी दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४७ अंतर्गत (थोडक्यात, "सीपीसी") अर्ज दाखल केला, ज्याद्वारे नियमित दिवाणी खटला क्र ७४/२०१२ मध्ये दिनांक ०१-०१ -२०१२ रोजी पारित केलेला एकतर्फी हुकूमनामा रद्दबातल करण्यासाठी तसेच उक्त एकतर्फी हुकूमनामा उत्तरवादी यांनी फसवणूकीद्वारे प्राप्त केला होता आणि म्हणूनच तो त्याच्यावर बंधनकारक नाही असे घोषित करण्यासाठी अनुतोषची मागणी केली.

(सी) त्याचप्रमाणे, याचिकाकर्त्याने सी. पी. सी. च्या आदेश XXVI नियम ९ अंतर्गत संबंधित मालमत्तेची तपासणी करण्यासाठी न्यायालयीन आयुक्तांच्या

नियुक्तीसाठीचा अर्ज दाखल केला. उत्तरवादीने दोन्ही अर्जांना विरोध केला. दोन्ही पक्षांचे म्हणणे ऐकल्यानंतर, न्यायचौकशी न्यायालयाने दोन्ही अर्ज एका समान आदेशाद्वारे फेटाळले आणि असे मत व्यक्त केले की , याचिकाकर्ते हे दाव्यातील पक्षकार नाहीत किंवा दाव्यातील कोणत्याही पक्षकाराचे प्रतिनिधी नाहीत. त्यामुळे तो हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीवर आक्षेप घेऊ शकत नाही आणि त्यामुळे सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत आक्षेप दाखल करणे टिकण्यासारखे नाही. यामुळे व्यथित होऊन, याचिकाकर्ते/मूळ आक्षेपक/त्रयस्थ पक्षाने ही याचिका दाखल केली आहे.

४ . याचिकाकर्त्याचे वकील श्री. सी. बी. धर्माधिकारी यांनी ठामपणे युक्तिवाद केला की सन १९९८ पासून याचिकाकर्त्याकडे भाडेकरू म्हणून दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा त्यांच्याकडे आहे. तथापि, उत्तरवादीने त्याला भाडे भरण्यासाठी कोणतीही पावती जारी केलेली नाही; त्याचप्रमाणे, याचिकाकर्त्याकडे दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा असताना उत्तरवादीने याचिकाकर्त्याला दाव्यात पक्षकार केले नाही. त्यामुळे, त्यांनी सादर केले की उत्तरवादी आणि न्यायनिर्णित ऋणकोने न्यायालयाची फसवणूक करून, एकतर्फी हुकूमनामा प्राप्त केला गेला. त्यामुळे याचिकाकर्त्याचा एकतर्फी हुकूमनाम्याला आव्हान देण्यास आक्षेप घेण्याचा हेतू आहे.

५. त्यांनी पुढे आक्षेपित आदेशाच्या परिच्छेद क्र १० कडे लक्ष वेधले आणि असा युक्तिवाद केला की न्यायचौकशी न्यायालयाने त्यांच्यासमोर उद्धृत केलेल्या निकालात नमूद केलेल्या गुणोत्तरावर विचार केला नाही आणि उद्धृत निकालातील तथ्ये सध्याच्या प्रकरणापेक्षा वेगळी आहेत आणि म्हणूनच, हे निष्कर्ष कायद्याच्या दृष्टीने टिकवून ठेवता येत नाहीत असे निरीक्षण करण्यात चूक केली. दुसऱ्या बाजूला, याचिकाकर्त्याच्या कब्ज्यात दाव्यातील मालमत्ता आहे आणि त्यामुळे त्याला आक्षेप घेण्याचा अधिकार आहे. त्यामुळे, त्यांनी सादर केले की हे निष्कर्ष रद्दबातल करण्यात पात्र आहेत.

६. त्यांनी पुढे असे मत व्यक्त केले की अर्जातील कलमाच्या संज्ञेमुळे हुकूमनाम्यावर आक्षेप घेण्याच्या याचिकाकर्त्याच्या अधिकारावर परिणाम होणार नाही. त्यामुळे, आदेश पारित करणे हे अभिलेखावरील तथ्यांच्या विरुद्ध आहे, असे त्यांनी सांगितले.

७. आपल्या निवेदनाचे समर्थन करण्यासाठी, त्यांनी ***श्रीनाथ आणि इतर -विरुद्ध - राजेश आणि इतर ए. आय. आर १९९८ एससी*** **१८२७** आणि ***असगर आणि इतर -विरुद्ध - मोहन वर्मा आणि इतर २०१९(१३३) ए एल आर*** **७३६** या प्रकरणांमध्ये माननीय सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालांवर भर दिला आहे. त्यांनी ***श्रीनाथ*** यांच्या प्रकरणातील परिच्छेद क्र ५ आणि १२ कडे माझे लक्ष वेधले आहे आणि सादर केले आहे की दोन्ही

निकालांमध्ये नमूद केलेले अधिवचन लक्षात घेता, याचिकाकर्ते, दाव्यातील भूखंडाचा कब्जेदार आणि भाडेकरू असल्याने , त्याला अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीत हुकूमनाम्याला आक्षेप घेण्याचा अधिकार आहे. तथापि, न्यायचौकशी न्यायालयाने याचा विचार केला नाही आणि या निकालातील तथ्ये सध्याच्या प्रकरणापेक्षा वेगळी आहेत असे मत मांडण्यात चूक केली आहे. त्यामुळे, त्यांनी असे सादर केले आहे की, कब्जेदार असल्याने आणि भाडेकरू म्हणून स्वतंत्र अधिकाराचा दावा करणारे याचिकाकर्ते, या हुकूमनाम्यावर आक्षेप घेण्याचे हक्कदार आहे आणि म्हणूनच, त्याने आक्षेप (प्रदर्श ४२) आणि दाव्याच्या मालमत्तेची तपासणी करण्यासाठी न्यायालयीन आयुक्तांच्या नियुक्तीसाठी अर्ज (प्रदर्श क्र ५५) मंजूर करून आक्षेपित आदेश रद्दबातल करण्याची विनंती केली.

८. दुसरीकडे, उत्तरवादीचे विद्वान वकील श्री. टी. एस. देढे यांनी ठामपणे युक्तिवाद केला की खटल्याची तथ्ये आणि परिस्थिती तसेच सी. पी. सी. च्या कलम ४७ मधील तरतुदींचा विचार केल्यानंतर न्यायचौकशी न्यायालयाने योग्यरित्या असे म्हटले आहे की याचिकाकर्त्याचा भाडेकरू/न्यायनिर्णित ऋणकोशी कोणताही संबंध नाही आणि म्हणूनच त्याला आक्षेपक म्हणून अर्ज दाखल करण्याचा अधिकार नाही. त्यांनी पुढे असा युक्तिवाद केला की याचिकाकर्त्याने स्वतः कबूल केले की ते दाव्यातील पक्षकार नव्हते

किंवा दाव्यातील कोणत्याही पक्षकाराचे प्रतिनिधी नव्हते . न्यायचौकशी न्यायालयाने नोंदवलेले निष्कर्ष न्याय्य आणि योग्य आहेत आणि त्यांनी याचिका फेटाळण्याची विनंती केली.

९ . मी पक्षकारांच्या विद्वान वकिलांच्या प्रतिस्पर्धी युक्तिवादांचे आकलन केले आहे आणि याचिकाकर्त्याच्या विद्वान वकील जे आक्षेपित आदेश , अभिलेख आणि न्यायनिर्णयावर भर देतात त्याचेही अवलोकन केले आहे.

१० . उत्तरवादी हा दाव्यातील मालमत्तेचा मालक/जमीनदार आहे यात वाद नाही. याचिकाकर्ते नियमित दिवाणी खटला क्र ७४ /२०१२ मधील दाव्यात पक्षकार नव्हते आणि ते दाव्यातील पक्षकारांचा कायदेशीर प्रतिनिधी देखील नाही, हेही वादग्रस्त नाही.

११. त्यामुळे हे उघडकीस आहे की याचिकाकर्त्याने अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीत सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत आक्षेप (प्रदर्श क्र ४२) दाखल केला. अर्जाच्या परिच्छेद क्रमांक ४ मध्ये त्यांनी स्पष्टपणे सांगितले की, दिवंगत देवीदास शेषराव उमाळे हे दाव्यातील मालमत्तेचे मूळ भाडेकरू होते. या मोकळ्या भूखंडावर ते 'महाराष्ट्र कृषी

केंद्र' या नावाने खतांचे दुकान चालवत होते. त्याने १९९७ -९८ मध्ये आपला व्यवसाय बंद केला आणि कब्जा हुकुमनामाधारक/उत्तरवादीकडे सुपूर्द केला.

१२. पुढे असा युक्तिवाद केला जातो की १९९८ मध्ये उत्तरवादीने दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा याचिकाकर्त्याकडे सोपवला. तसेच, उत्तरवादीने त्याच्याकडून भाडे स्वीकारले परंतु भाड्याची पावती दिली नाही, जरी त्याने अनेक वेळा मागणी केली. या दृढ कथनांवरून असे दिसून येते की याचिकाकर्त्याने स्वतः कबूल केले की दिवंगत देवीदास शेषराव उमले हे दाव्यातील मालमत्तेचे मूळ भाडेकरू होते. जरी त्याने असा दावा केला आहे की १९९८ मध्ये उत्तरवादीने दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा त्याच्याकडे सोपवला, तरी त्याने त्या संदर्भात कोणतेही दस्तऐवज अभिलेखावर सादर केले नाहीत; त्याचप्रमाणे त्याने कोणताही भाडेकरू करार किंवा भाडे पावती अभिलेखावर सादर केली नाही. अशा प्रकारे, उत्तरवादीने त्याला दाव्यातील परिसराचा भाडेकरू म्हणून समाविष्ट केले हे दाखवण्यात प्रथमदर्शनी अपयशी ठरले.

१३ . याचिकाकर्त्याने केवळ असा दावा केला आहे की त्याला १९९८ मध्ये दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा देण्यात आला होता आणि म्हणूनच, सी. पी. सी. च्या कलम ४७

अंतर्गत आदेशावर आक्षेप घेण्याचा त्याला अधिकार आहे. त्यामुळे न्यायालयासमोर एक संक्षिप्त प्रश्न उद्भवतो तो म्हणजे,

“ मालमत्तेचा कब्जा असलेला त्रयस्थ पक्ष स्वतंत्र अधिकाराचा दावा करू शकतो की नाही, जो अंमलबजावणीतील हुकूमनाम्याचा पक्षकार नव्हता किंवा दाव्यातील पक्षांचा प्रतिनिधी नव्हता, तो सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत त्याच्या आक्षेपावर अभिनिर्णय मिळविण्यासाठी अशा हुकूमनाम्यावर आक्षेप घेऊ शकतो का?"

१४. या वादाची पुष्टी करण्यासाठी, दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४७ चे पुनरुत्पादन करणे योग्य ठरेल, जे खालीलप्रमाणे आहेः

"४७. हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करणाऱ्या न्यायालयाने निर्णीत करावयाचे प्रश्न :

(१) ***ज्या दाव्यांमध्ये हुकूमनामा काढण्यात आला असेल अशा दाव्यातील पक्षकारांमध्ये किंवा त्यांच्या प्रतिनिधींमध्ये निर्माण होणारे सर्व प्रश्न आणि हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी, तो काढून टाकणे किंवा त्याची पूर्ती यांच्या संबंधातील*** *सर्व प्रश्न, स्वतंत्र दावा न लावता हुकूमनाम्याची अंबलबजावणी करणाऱ्या न्यायालयाकडून निर्णीत करण्यात येतील.*

(२) *****

(३) *कोणतीही व्यक्ती एखाद्या पक्षकाराला प्रतिनिधी आहे किंवा नाही यासंबंधी प्रश्न उपस्थित झाल्यास , असा प्रश्न , या कलमाच्या प्रयोजनार्थ , त्या न्यायालयाकडून निर्णीत करण्यात येईल .*

सष्टीकरण I - या कलमाच्या प्रयोजनार्थ , ज्या वादीचा दावा फेटाळण्यात आला असेल तो वादी आणि ज्या प्रतिवादीच्याविरुद्ध दावा फेटाळण्यात आला असेल तो प्रतिवादी हे दाव्यातील पक्षकार होत.

स्पष्टीकरण II - (ए) या कलमाच्या प्रयोजनार्थ , हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीमध्ये मालमत्तेची विक्री झाल्यास तीमधील खरेदीदार हा , ज्या दाव्यामध्ये तो हुकूमनामा काढण्यात आला असेल त्या दाव्यातील पक्षकार असल्याचे मानण्यात येईल ; आणि

*(बी)**अशा खरेदीदाराकडे किंवा त्याच्या प्रतिनिधीकडे अशा मालमत्तेचा ताबा सुपूर्द करण्यासंबंधीचे प्रश्न** हे, हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी , तो काढून टाकणे किंवा त्याची पूर्ती याच्या संबंधातील प्रश्न आहेत असे या कलमाच्या अर्थानुसार मानण्यात येईल .*

१५. सी. पी. सी. च्या कलम ४७ च्या तरतुदींचा उघडपणे अवलोकन केल्यास असे दिसून येते की **जो हुकूमनामा काढण्यात आला होता त्या दाव्यातील पक्षकारांमध्ये किंवा त्यांच्या प्रतिनिधीमध्ये उद्भवणारे आणि अंमलबजावणीशी संबंधित** सर्व प्रश्न **केवळ हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीमध्ये आक्षेप घेऊ शकतात** आणि खंड (३) नुसार, हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीवर आक्षेप घेणारी व्यक्ती पक्षकाराचा प्रतिनिधी आहे किंवा नाही हे ठरवणे आवश्यक आहे. सध्याच्या प्रकरणात, निर्विवादपणे, याचिकाकर्ते हे दाव्यामध्ये पक्षकार किंवा खरेदीदार किंवा हुकूमनाम्यातील पक्षकारांचे प्रतिनिधी नव्हते. त्यामुळे, ते सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत अर्ज दाखल करण्यास पात्र आहे असे म्हणता येणार नाही. या कलमाचे स्पष्टीकरण I आणि II हे स्पष्ट करतात की दाव्यातील पक्षकार हे हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करताना विक्रीच्या वेळी मालमत्तेचे खरेदीदार होते आणि ते दाव्याचे पक्षकार मानले जातील. निर्विवादपणे, सध्याच्या प्रकरणात, याचिकाकर्ते स्वतः ला दाव्याचा पक्षकार किंवा पक्षकारांचे कायदेशीर प्रतिनिधी किंवा हुकूमनामाधारकांकडून मालमत्तेचे खरेदीदार म्हणून दावा करत नाहीत. अशा प्रकारे, सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत अर्ज दाखल करण्याचा त्याला अधिकार आहे हे दाखवण्यात याचिकाकर्ते अपयशी ठरले आहेत.

१६. ***श्रीनाथ*** (उपरोल्लेखित) याच्या खटल्यातील न्यायनिर्णयाचे अवलोकन केले, ज्यामध्ये वस्तुस्थिती अशी होती की वादीने प्रतिवादीविरुद्ध गहाण विमोचनासाठी दावा दाखल केला होता, ज्यात हुकूमनामा काढण्यात आला. अंमलबजावणी कार्यवाहीदरम्यान, आक्षेपकाने १९५२ पासून तो दाव्यातील मालमत्तेत भाडेकरू असल्याचा युक्तिवाद करत एक अर्ज दाखल केला आणि त्याला दाव्यात पक्षकार न करता आदेश पारित करण्यात आला. त्यामुळे, माननीय सर्वोच्च न्यायालयाने असे म्हटले आहे की, "*भाडेकरू किंवा सी. पी. सी. च्या आदेश XXI नियम ९७ अंतर्गत त्याच्या आक्षेपाला विरोध केल्यास मालमत्तेच्या स्वतःच्या हक्कावर दावा करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीच्या अधिकाराचा निर्णय अंमलबजावणी करणारे न्यायालय स्वतःच घेईल.*"

त्याचप्रमाणे, ***असगर*** (उपरोल्लेखित) या प्रकरणात , वस्तुस्थिती अशी होती की सन १८९७ मध्ये, वादग्रस्त मालमत्ता भाडेपट्टीवर होती आणि कालांतराने, भाडेपट्टी १९७२ मध्ये कालबाह्य झाली, परंतु तरीही, दाव्यातील माल,मत्ता पट्टेदार यांच्या कब्जात होती. या प्रकरणात, त्यात वादीने विभाजनासाठी आणि मालमत्तेचा स्वतंत्र कब्जा घेण्यासाठी दावा दाखल केला ज्यात हुकूमनामा देण्यात आला आणि अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीदरम्यान, आक्षेपक म्हणजे पट्टेदार यांनी आक्षेप घेतला आहे आणि म्हणूनच, माननीय सर्वोच्च न्यायालयाने असे म्हटले आहे की, "उपरोक्त आक्षेप सी. पी. सी. च्या आदेश XXI नियम ९७ अंतर्गत निश्चित केला पाहिजे".

१७ . सध्याच्या प्रकरणात, वादी असा दावा करत नाही की तो दाव्यातील पक्षकार होता किंवा मूळ प्रतिवादी/भाडेकरू यांचा कायदेशीर प्रतिनिधी होता. मात्र, सुरुवातीला दाव्यातील मालमत्ता प्रतिवादी देवीदास शेषराव उमाळे याला देण्यात आल्याचे त्याने मान्य केले. त्याने आपला व्यवसाय बंद केला आणि दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा प्रतिवादीला दिला. त्यानंतर, हुकुमनामाधारक/उत्तरवादीने दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा सोपवला आणि त्याच्याकडून भाडे स्वीकारले परंतु त्या संदर्भात कोणतीही भाडे पावती जारी केली नाही. या वादकथनाद्वारे, याचिकाकर्त्याने दाव्याच्या मालमत्तेत भाडेकरू म्हणून स्वतःचा दावा प्रथापित करण्याचा प्रयत्न केला. तथापि, अर्जासह, वादी त्याच्या दाव्याचे समर्थन करणारे एकही दस्तऐवज नोंदवण्यात अयशस्वी ठरला. मूळ भाडेकरूने जमीनदार/उत्तरवादीच्या बाजूने त्याचे भाडेकरू हक्क समर्पण केले किंवा उत्तरवादीने त्याला भाडेकरू म्हणून दाव्यातील मालमत्तेत समाविष्ट केले असे दर्शविणारे कोणतेही दस्तऐवज त्याने अभिलेखावर सादर केलेले नाही. भाडेकरू हक्कांचा दावा करण्यासाठी, तो स्वतंत्र कार्यवाही दाखल करू शकतो.

१८. (१) भाडेकरू हे भाडेकरू अधिकार अभ्यर्पित करून आणि (२) सक्षम न्यायालयाद्वारे भाडेकरूत्व निश्चित करून, कुळवहिवाट संपुष्टात आणली जाऊ शकते, ही कायद्याची सुस्थापित स्थिती आहे. या प्रकरणात, मूळ भाडेकरू देवीदास शेषराव

उमाळे यांचे भाडेकरूत्व हे आदेश पारित होण्यापूर्वी वरील दोन पद्धतींनी संपुष्टात आले होते किंवा त्याला भाडेकरू म्हणून समाविष्ट करण्यात आले होते हे दर्शविणारी कोणतीही कागदपत्रे सादर केली गेली होती हे दाखवण्यात याचिकाकर्ते अपयशी ठरले आणि म्हणूनच, त्याच्या युक्तिवादात कोणतेही तथ्य आढळत नाही की उत्तरवादीने त्याला त्या संदर्भात कोणतेही दस्तऐवज नसल्यामुळे दाव्यातील मालमत्तेत भाडेकरू म्हणून समाविष्ट केले. अशा प्रकारे, हे स्पष्ट होते की याचिकाकर्ते हे दाखवण्यात अयशस्वी ठरले की ते दाव्यातील पक्षकार होते किंवा ते दाव्यातील पक्षकारांचे कायदेशीर प्रतिनिधी होते, किंवा उत्तरवादीने त्यांना दाव्यातील मालमत्तेत भाडेकरू म्हणून समाविष्ट केले आणि म्हणूनच असे दिसते की या प्रकरणातील तथ्ये पूर्वी नमूद केलेल्या न्यायनिर्णयांपेक्षा वेगळी आहेत आणि विद्वान न्यायचौकशी न्यायालयाने त्याचा योग्य विचार केला आहे आणि असे मत व्यक्त केले आहे की उक्त अधिकारांमध्ये दिलेला कायदा या प्रकरणाला लागू होत नाही परंतु दीक्षा हिंदुजा यामध्ये केलेली निरीक्षणे लागू होतात. अशा प्रकारे, सी. पी. सी. च्या कलम ४७ अंतर्गत अंमलबजावणीच्या हुकूमनाम्यावर आक्षेप घेण्याचा त्याला अधिकार आहे हे दाखवण्यात याचिकाकर्ते अपयशी ठरले. त्यामुळे, माझ्या मते, न्यायचौकशी न्यायालयाने नोंदवलेले निष्कर्ष न्याय्य, कायदेशीर आणि योग्य आहेत आणि रिट अधिकारक्षेत्रात कोणत्याही हस्तक्षेपाची आवश्यकता नाही.

१९. याव्यतिरिक्त, याचिकाकर्त्याने अर्ज (प्रदर्श क्र ४२) दाखल करून , नियमित दिवाणी खटला क्र ७४/२०१२ मध्ये दिनांक ०१-०१-२०१३ रोजी पारित केलेला एकतर्फी हुकूमनामा रद्दबातल करण्याचा दावा केला होता, ज्याला हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीवर आक्षेप म्हणून संबोधले जाऊ शकत नाही. शिवाय, सी. पी. सी. च्या आदेश XXI नियम ९७ ते १०१ नुसार, दाव्यातील मालमत्तेचा कब्जा मिळवण्यासाठी कोणत्याही व्यक्तीने कोणत्याही आदेशाला विरोध केला असेल किंवा अडथळा आणला असेल, अशा परिस्थितीत, हुकूमनामाधारक किंवा हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीत विकल्या गेलेल्या अशा मालमत्तेचा खरेदीदार, असा अडथळा दूर करण्यासाठी उपाय करू शकतो आणि त्या परिस्थितीत, न्यायालयाने उक्त अर्जावर अभिनिर्णय घेणे आवश्यक आहे. सध्याच्या प्रकरणात, हुकूमनामाधारकाने अंमलबजावणीच्या कार्यवाहीला आक्षेप घेणाऱ्याच्या विरोधाबद्दल तक्रार करणारा कोणताही अर्ज दाखल केलेला नाही. तथापि, याचिकाकर्त्याचा असा दावा आहे की त्याला दाव्यातील मालमत्तेत भाडेकरू म्हणून समाविष्ट करण्यात आले होते . त्यामुळे, मला याचिकाकर्त्याच्या विद्वान वकिलांच्या युक्तिवादात तथ्य आढळत नाही की न्यायचौकशी न्यायालयाने आक्षेपित आदेश पारित करण्यात चूक केली आहे. याउलट, असे दिसते की, पक्षकारांच्या प्रतिस्पर्धी युक्तिवादांचा विचार केल्यानंतर आणि त्यावर तपशीलवार चर्चा केल्यानंतर, त्यांनी सुयोग्य आदेश पारित केला आहे . परिणामी, आक्षेपित आदेश

न्याय्य आणि योग्य आहे आणि रिट अधिकारक्षेत्रात कोणत्याही हस्तक्षेपाची आवश्यकता नाही.

२०. उपरोक्त पार्श्वभूमीवर , मला त्या संदर्भात याचिकाकर्त्याच्या युक्तिवादात कोणतेही तथ्य आढळत नाही आणि कोणत्याही गुणवत्तेपासून वंचित असलेली याचिका फेटाळली जाते. खर्चाबाबत कोणताही आदेश नाही. उत्तरभाग म्हणून, दिनांक ३०-०७-२०१९ रोजी दिलेला अंतरिम अनुतोषाचे याद्वारे विलोपन करण्यात येते.

त्यानुसार न्यायचौकशी न्यायालयाला कळविण्यात यावे.

(अभय जे. मंत्री, न्या.)

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल."